

ECOLOGISCH ONDERZOEK

NATUURBEGRAAFPLAATS PRATTENBURG

CUNERAWEG 420

TE RHENEN

Ecologie

Rapportage quickscan Wet natuurbescherming

Natuurbegraafplaats Prattenburg

Cuneraweg 420 te Rhenen

Opdrachtgever	Eelerwoude Postbus 53 7470 AB Goor
Rapportnummer	12319.001
Versienummer	D6
Status	Eindrapportage
Datum	15 september 2022
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 088 - 5001600 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	De heer J.G. Boogaard, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
	4.4 Houtopstanden	9
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	10
	5.1 Vogels	10
	5.2 Vleermuizen	11
	5.3 Overige zoogdieren	12
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	14
	5.5 Ongewervelden	16
	5.6 Vaatplanten	16
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	17
	6.1 Broedvogels	17
	6.2 Das	17
	6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	19
	6.4 Hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis en rugstreeppad	20
	6.5 Overige soort(groep)en	20
7	TOETSING AAN NATURA 2000	21
8	TOESING AAN NATUURNETWERK NEDERLAND	22
9	HOUTOPSTANDEN	24
10	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	25

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Eelerwoude opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Wet natuurbescherming aan de Cuneraweg 420 te Rhenen.

Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats.

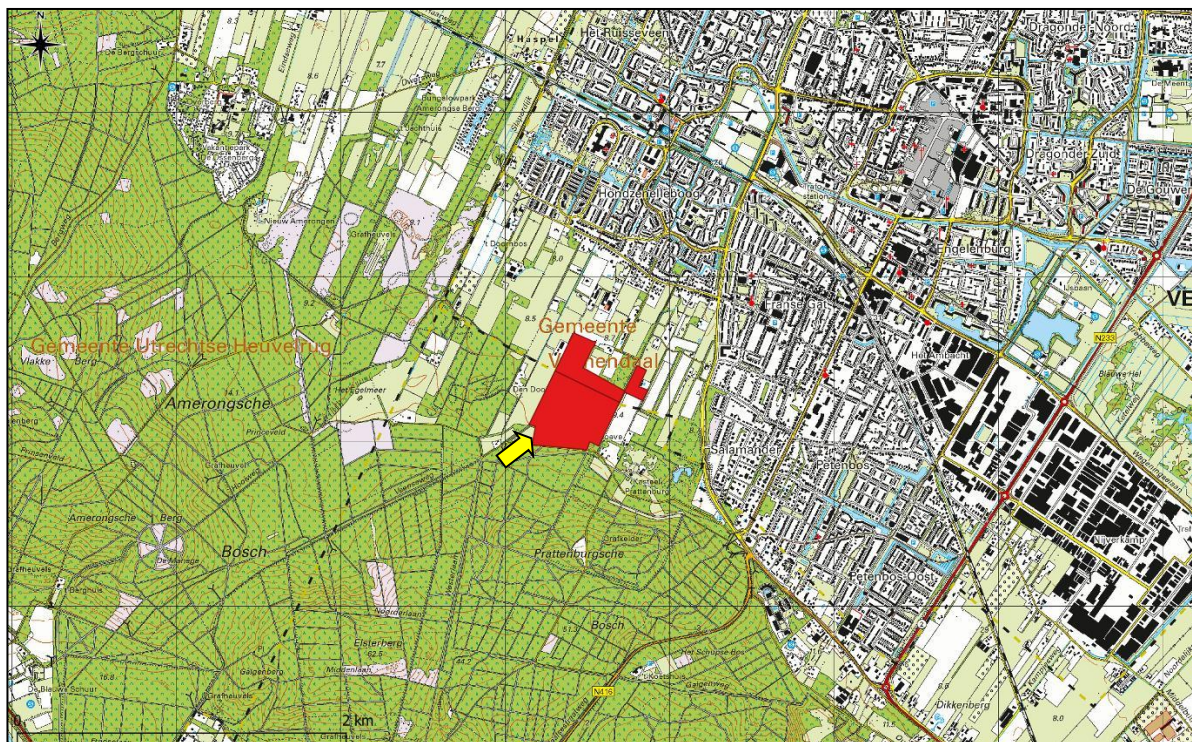
De quickscan Wet natuurbescherming heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 25 ha) ligt aan de Cuneraweg 420, circa 3 km ten zuiden van de kern van Veenendaal. Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 164.425$, $Y = 447.220$. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven

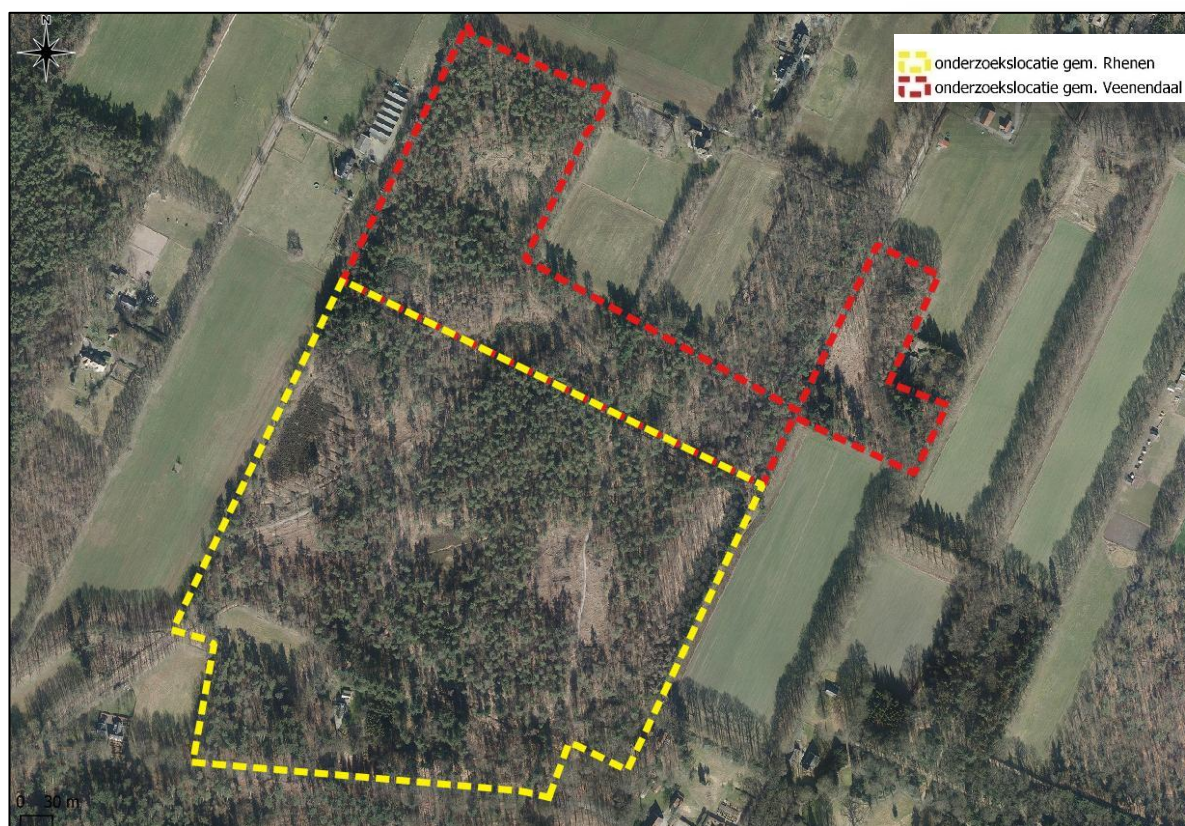

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een bosgebied op landgoed Prattenburg en is deels gelegen in de gemeente Rhenen en deels in de gemeente Veenendaal. Het bos bestaat voornamelijk uit grove dennen en sparren. In het bos zijn een aantal open plekken aanwezig. Centraal en aan de westzijde in het deel van de gemeente Rhenen zijn kleine heideveldjes met restanten van natte heide aanwezig.

In de omgeving staan 19 Rijksmonumenten die onderdeel uitmaken van het landgoed. Aangrenzend aan de onderzoekslocatie zijn kleinschalige agrarische bosgebieden gelegen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek op 25 maart en 27 oktober 2020.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Door het gebied lopen diverse wandelpaden.

Figuur 4. Het bos bestaat voor het grootste gedeelte uit naaldhout met op sommige plekken ondergroei van loofhoutsoorten.

Figuur 5. Centraal op de onderzoekslocatie zijn zomereiken aangeplant.

Figuur 6. Aan de westzijde van de onderzoekslocatie is een klein (0,4 ha) (natte)heideterrein gelegen.

Figuur 7. Centraal op de onderzoekslocatie ligt een gegraven poeltje met relicten van natte heide.

Figuur 8. Aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie is de Cunerauweg gelegen.

Figuur 9. Oude beuken in het noordoosten van de onderzoekslocatie.

Figuur 10. Open plek in het bos in het noorden van de onderzoekslocatie.

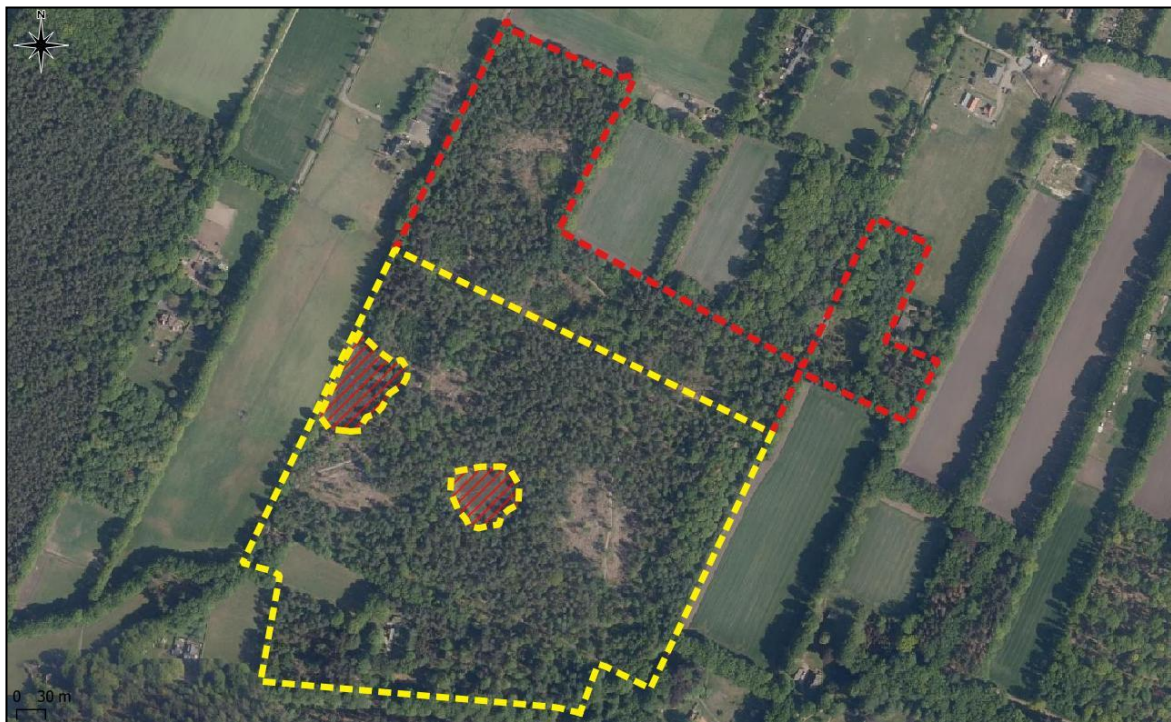

Figuur 11. Grasland aansluitend op de onderzoekslocatie in het noordoosten van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een natuurbegraafplaats te realiseren. In totaal wordt er circa 14 ha bos aangewezen, waarbinnen natuurgraven gerealiseerd kunnen worden. In circa 0,8 hectare van het plangebied wordt geen natuurbegraven toegestaan, omdat dit natte heideterreinen en overige landschappelijke waardevolle locaties betreffen. Deze twee gebieden waar geen natuurbegraven in toegestaan is, zijn weergegeven in figuur 12. Daarnaast zijn er terreindelen die vanwege de aanwezigheid van een dassenburcht geen onderdeel uitmaken van de natuurbegraafplaats, dit wordt verder getoetst in dit rapport. De graven hebben geen gedenksteen en alleen natuurlijk afbreekbare stoffen worden binnen de natuurbegraafplaats gebruikt. De invloed op het natuurgebied zal zo minimaal mogelijk gehouden worden. Een deel van de opbrengsten van de natuurbegraafplaats wordt geïnvesteerd in het natuurgebied. Er worden geen verhardingen, hekwerken en bebouwing gerealiseerd. Tevens worden er geen extra paden binnen het plangebied aangelegd noch worden er houtopstanden geveld. Het bestaande 'koetshuis' aan de oostzijde wordt aangepast en er wordt een informatie- en materiaalgebouw verwezenlijkt in bestaande bebouwing.

Als uitgangspunt worden er maximaal 250 graven per hectare gerealiseerd, verspreid over enkele tientallen jaren. De graven zijn circa 1,30 meter diep en hebben een oppervlakte van 1 bij 2 meter. Dit betekent dat graafwerkzaamheden betrekking hebben op maximaal 5 % van de 14 hectare binnen het plangebied die aangewezen wordt als natuurbegraafplaats. De bodem die verstoord wordt zal nog iets meer zijn omdat de opgegraven grond tijdelijk naast het graf komt te liggen. De graafwerkzaamheden worden uitgevoerd met behulp van een minigraver, en indien noodzakelijk elektrisch of handmatig. Bij het graven zullen boomwortels beschadigd worden, maar er zal rekening mee gehouden worden dat de vitaliteit van de boom niet in het geding komt door de graafwerkzaamheden. Tijdens de ceremonie zal tijdelijk menselijke activiteit plaatsvinden in de directe omgeving van het graf. Daarna zal een houten boomschijf op het graf worden gelegd.

Figuur 12. Drie gebieden waar geen natuurbegraven plaats zal vinden.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het eerste veldbezoek is uitgevoerd op 25 maart 2020. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Het veldwerk is uitgevoerd door twee ecologen. Hierbij is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat. Omdat de onderzoekslocatie ten opzichte van eerdere versies van de rapportage is vergroot, is op 27 oktober 2020 een nieuw veldbezoek uitgevoerd. Tijdens het tweede bezoek zijn de nieuwe terreindelen onderzocht en zijn de resultaten van het eerste veldbezoek geactualiseerd. Tevens zijn op 27 oktober 2020 in samenwerking met de dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi de ligging van de dassenburchten op de onderzoekslocatie bepaald. Op eigen initiatief heeft dhr. T. Meijer van Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi op 10 en 12 november 2020 nog twee veldbezoeken afgelegd om de aanwezigheid van dassenburchten vast te stellen. In totaal is door de dassenwerkgroep circa de helft van het gehele terrein onderzocht op aanwezigheid van dassenburchten.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Utrecht opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. In bosgebieden aan de rand van de Utrechtse heuvelrug kunnen dit boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief zijn.

Buizerd, havik en wespandief

Roofvogelsoorten zoals buizerd, havik en wespandief maken grote nesten in boomkruinen in bosgebieden. Dergelijke nesten zijn tijdens de veldbezoeken op 25 maart en 27 oktober 2020 niet aangetroffen. Tevens worden met de voorgenomen ingreep geen bomen gekapt. Mocht op de lange termijn (her)vestiging plaatsvinden van broedgevallen van deze roofvogelsoorten, wordt niet verwacht dat het natuurbegraven tot verstoring van een broedgeval zal zorgen.

Ransuil, sperwer en boomvalk

De ransuil en sperwer broeden voornamelijk in dichte naaldbomen in kleinschalige open bossen, bosranden, parken en in sommige gevallen in tuinen. Boomvalken broeden voornamelijk in hoogspanningsmasten en hoge populierenrijen, maar ook in bosgebieden. Deze soorten gebruiken voornamelijk oude kraaien- en eksternesten als nestplaats. Dergelijke nesten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Tevens worden er geen bomen gekapt. Derhalve kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de boomvalk, ransuil en sperwer als gevolg van de voorgenomen ingreep worden uitgesloten.

5.1.2 Overige broedvogels

De dichte struiken en takkenhopen op de onderzoekslocatie kunnen gebruikt worden als broedlocatie door algemeen voorkomende vogelsoorten als merel, roodborst en winterkoning. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk hollenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Binnen of in de directe omgeving zijn onder andere bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, gekraagde roodstaart, koolmees, pimpelmees, zwarte kraai en zwarte mees waargenomen. Dit zijn echter algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen binnen het verspreidingsgebied van de franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Op de onderzoekslocatie is geen bebouwing aanwezig waarmee verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen uit te sluiten zijn. Op het grootste gedeelte van de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. In de relatief kleine grove dennen zijn geen boomholtes aanwezig. In het noordoosten van de onderzoekslocatie staan enkele oude beuken, waarin meerdere boomholtes aanwezig zijn (zie figuur 13). Deze boomholtes zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats voor boom-bewonende vleermuizen.

Figuur 13. Boomholte in het noordoosten van de onderzoekslocatie.

Met de voorgenomen ingreep zullen geen bomen worden gekapt. Tevens wordt er geen verlichting toegepast en wordt het gebied tussen zonsondergang en zonsopkomst niet betreden. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van zowel gebouw-bewonende als boom-bewonende vleermuizen uitgesloten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot geschikte bebouwing en bomen in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Doordat de nieuwe situatie nagenoeg hetzelfde is als de huidige situatie (er zullen geen groot-schalige werkzaamheden aan bomenrijen of bosschages plaatsvinden en de open delen blijven bestaan), zal door de voorgenomen realisatie van de natuurbegraafplaats het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen binnen de onderzoekslocatie behouden blijven, is overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen uitgesloten.

5.3 Overige zoogdieren

Vrijwel alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

5.3.1 Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.* 2016) ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de in Utrecht streng beschermde boommarter, das, eekhoorn en steenmarter.

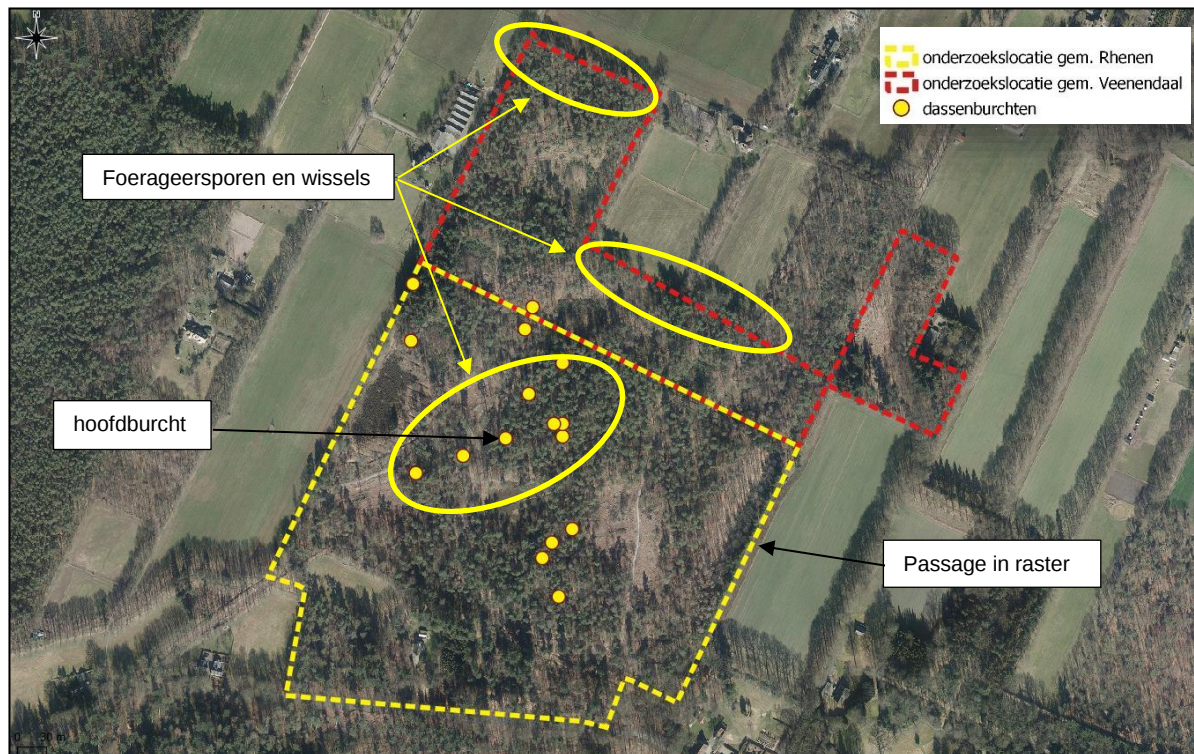
Boommarter

De boommarter is een soort die vrijwel uitsluitend in bossen voorkomt, waarbij oude loofbossen worden geprefereerd. De onderzoekslocatie biedt geschikt habitat voor de boommarter. Tevens zijn tijdens het veldbezoek op 25 maart 2020 uitwerpselen aangetroffen die mogelijk zijn van een boommarter. Aangezien er geen bomen worden gekapt, is een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de boommarter uitgesloten. De ingreep zal niet leiden tot aantasting van verblijfplaatsen of foerageermogelijkheden van de soort.

Das

Dassen komen veelvuldig voor in de directe omgeving van de onderzoekslocatie en de onderzoekslocatie zelf. Op de onderzoekslocatie zijn meerder burchten aanwezig. Dit betreft een hoofdburcht van 6 pijpen en een aantal bijburchten en vluchtpijpen van 1 tot 4 pijpen. De informatie over de ligging van de dassenburchten en de lokale populatie is deels afkomstig uit een inventarisatie van Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi (Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi, 2020). De pijpen zijn allemaal op korte afstand van elkaar gelegen. Tussen de burchten zijn veel wissels en foerageersporen aanwezig, waardoor geconstateerd kan worden dat de hele zone waar de burchten in gelegen zijn, intensief worden gebruikt. Daarnaast wordt de bosrand aan de noordzijde van de onderzoekslocatie, gelegen tegenaan de landbouwpercelen, intensief gebruikt om te foerageren, maar hier zijn geen burchten aangetroffen. De ligging van de dassenburchten en de plekken waar de meeste foerageersporen en wissels zijn aangetroffen, zijn weergegeven in figuur 14. In figuren 15 tot en met 17 zijn verschillende aangetroffen functies weergegeven.

Met de voorgenomen ingreep zijn negatieve gevolgen voor dassen niet op voorhand uit te sluiten, door het treffen van maatregelen zijn negatieve gevolgen en overtreding van de Wet natuurbescherming wel te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Figuur 14. Ligging dassenburchten op de onderzoekslocatie.

Figuur 15. Dassenburcht centraal op de onderzoekslocatie.

Figuur 16. Latrine van das in de noord-zijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 17. Dassenpassage in raster tussen de onderzoekslocatie en het landbouwperceel aan de oostzijde.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voornamelijk in naaldbossen of gemengde bossen voor. De soort wordt bij voldoende voedsel echter ook regelmatig binnen de bebouwde kom in tuinen en parken waargenomen. Eekhoorns bouwen een bolvormig nest met een doorsnede van 30 tot 50 cm op een hoogte van minstens 5 m boven de grond. Dergelijke nesten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Tevens worden geen bomen gekapt waarmee negatieve gevolgen voor eekhoorns op voorhand uit te sluiten zijn.

Steenmarter

Steenmarters zijn cultuurvolgers en gebruiken schuren, hooizolders, loze ruimtes onder het dak en dergelijke als verblijfplaats. Indien er geen bebouwing aanwezig is, worden ook wel holen in de grond gebruikt, zoals oude dassenpijpen en vossenburchten. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooi-resten, aangetroffen die duiden op een vaste rust- en/of verblijfplaats van deze soort. Echter is het niet uit te sluiten dat de dassenpijpen (incidenteel) ook gebruikt worden door steenmarters.

In hoofdstuk 6 worden maatregelen beschreven hoe negatieve gevolgen voor dassen te voorkomen zijn. Met inachtneming van deze maatregelen zijn negatieve gevolgen voor steenmarters ook uit te sluiten.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, haas, konijn en diverse muis- en spitsmuissorten. Door graafwerkzaamheden bij de realisatie van de natuurgraven alsmede door bepaalde onderhoudswerkzaamheden bestaat de kans dat verblijfplaatsen worden aangetast of vernietigd (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

5.4.1 Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 10 jaar de volgende beschermde reptielen waargenomen: ringslang, hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis.

Ringslang

Ringslangen zijn volgens waarnemingen uit de NDFF nabij de onderzoekslocatie waargenomen. De soort is voornamelijk watergebonden en leeft vooral in oeverzones van vennetjes en ander oppervlaktewater in natuurterreinen. Ringslangen gebruiken grote broeihopen als voortplantingsplaats en om te overwinteren.

Op de onderzoekslocatie kunnen incidenteel (passerende) ringslangen voorkomen. De graafwerkzaamheden zullen niet plaatsvinden nabij oppervlaktewater, en op de onderzoekslocatie zijn geen broeihopen aanwezig. Hierdoor zal het natuurbegraven niet leiden tot aantasting van een rust- of voortplantingsplaats of het doden of verwonden van ringslangen. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van ringslangen is daarmee uit te sluiten.

Hazelworm

De hazelworm komt voor op plaatsen met een dichte en goed ontwikkelde vegetatie in voornamelijk bos- en heidegebieden. De onderzoekslocatie biedt derhalve geschikt habitat voor deze soort. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de hazelworm zijn echter te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis komt voornamelijk voor in heide- en hoogveengebieden. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de bovengenoemde habitats veelal in de nattere delen wordt waargenomen. Derhalve is er op de plekken met natte heide (centraal en aan de westzijde van de onderzoekslocatie) voor de soort geschikt habitat aanwezig. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de levendbarende hagedis zijn echter te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

Zandhagedis

In Nederland is de verspreiding van de zandhagedis gebonden aan de hogere zandgronden. Hier komt de soort vrijwel uitsluitend in zijn duin- en heidegebieden voor. Derhalve is er op de open, zandige plekken geschikt habitat voor de soort aanwezig. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de zandhagedis zijn echter te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.4.2 Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 10 jaar geen beschermde amfibieën binnen de onderzoekslocatie waargenomen. Wel is er één waarneming van een poelkikker in Het Egmeer ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Ook is de onderzoekslocatie gelegen binnen het verspreidingsgebied van de rugstreeppad.

Poelkikker

De poelkikker is een kritische soort die voornamelijk voorkomt in voedselarme en schone wateren. Daarnaast heeft de soort een voorkeur voor zwak zure en stilstaande wateren in bijvoorbeeld bos- en heidegebieden. Aangezien er vrijwel geen geschikt oppervlaktewater binnen de onderzoekslocatie aanwezig is (behalve de kleine poeltjes in onder andere het midden van de onderzoekslocatie), in combinatie met de aard en omvang van de voorgenomen ingreep, kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de poelkikker redelijkerwijs worden uitgesloten.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een mobiele soort die afhankelijk is van open pionierssituaties als landhabitat en pionierspoelen als voortplantingshabitat. Een bekende populatie (NDFF) van rugstreeppad komt op meer dan 2 kilometer van de onderzoekslocatie voor. Geschikt voortplantingswater is op de onderzoekslocatie zelf niet aanwezig, daarnaast biedt de onderzoekslocatie geen optimaal landhabitat omdat er geen pionierssituaties aanwezig zijn. Omdat de rugstreeppad een mobiele soort is, zou incidenteel een passerende rugstreeppad aanwezig kunnen zijn binnen het plangebied (zie hoofdstuk 6).

Wel kan de onderzoekslocatie worden gebruikt als zowel land- als waterhabitat door algemeen voorkomende amfibieën als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (zie hoofdstuk 6).

5.4.3 Vissen

Op de onderzoekslocatie is een kleine poel aanwezig, welke een groot deel van het jaar droogvalt. Vanwege het ontbreken van geschikt oppervlaktewater voor beschermde vissoorten binnen de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Aangezien het oppervlaktewater behouden blijft, kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van libellen worden uitgesloten.

Vlinders

Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in specifieke natuurterreinen zijn te vinden. Het is niet aannemelijk dat deze zich in het bosgebied van de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Ook zijn er volgens de NDFF geen waarnemingen bekend van beschermde vlindersoorten. Op basis van het voorgaande kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vlinders worden uitgesloten.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

Aangezien vrijwel de hele gehele onderzoekslocatie bestaat bos, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen. Bovendien zijn er volgens de NDFF geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten. Op basis van het voorgaande kan een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vaatplanten redelijkerwijs worden uitgesloten.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien dichte struiken of takkenhopen buiten het broedseizoen worden verwijderd, er geen overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) plaats zal vinden met betrekking tot deze soorten. De nesten mogen alleen worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan de periode maart tot half augustus als broedseizoen worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.2 Das

Op de onderzoekslocatie zijn meerdere dassenburchten aanwezig. Dassen vallen onder het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming. Volgens artikel 3.10 lid 1a is het verboden dassen opzettelijk de doden of te vangen. Ook is het volgens artikel 3.10 lid 1b verboden dassenburchten te beschadigen of te vernielen. Het verstoren van dassen op zichzelf is geen overtreding van de Wet natuurbescherming. Wel kan verstoring van een burcht zorgen dat de burcht (op termijn) niet meer goed kan functioneren, of dat de voortplantingscyclus wordt verstoord. Ook afname van foeraageermogelijkheden kan er voor zorgen dat een dassenburcht niet naar behoren kan functioneren. In dat geval is er sprake van overtreding van artikel 3.10 lid 1b.

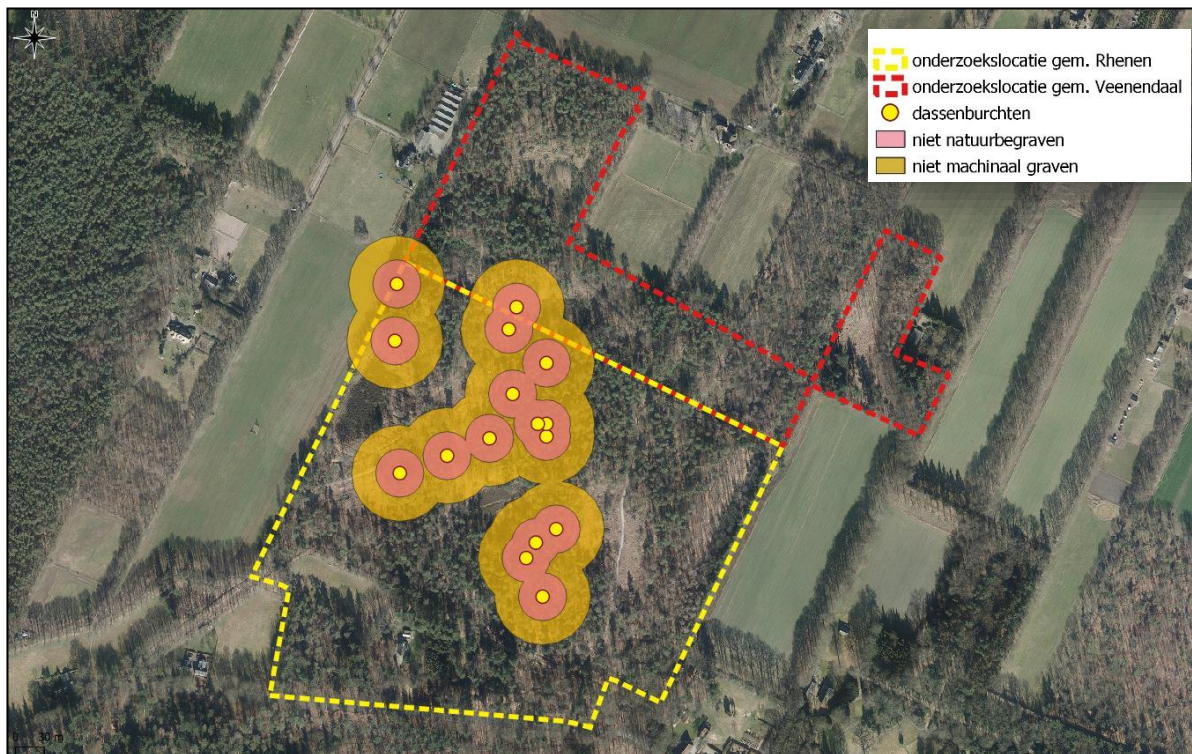
Als gevolg van de voorgenomen activiteiten in het kader van natuurbegraven, zal het aanbod foeraageermogelijkheden niet in het geding komen. Ten behoeve van het natuurbegraven zal per graf een gat worden gegraven, maar er zullen geen bomen verwijderd worden. De eigenschappen van het gebied zullen behouden blijven. Uit een verkennend onderzoek naar de effecten van natuurbegraven op water, bodem en natuur (van der Riet en Westendorp, 2017) is gebleken dat de effecten van natuurbegraven op bodemfauna gering zijn. In de oplegnotitie wordt aangegeven dat alleen bij hoge aantallen graven per hectare een negatief effect kan ontstaan. Met maximaal 250 graven per hectare van 1 bij 2 meter zal maximaal 500 m² bosbodem worden vergraven, dat is maximaal 5% van de bosbodem, verspreid over een periode van tientallen jaren. Daarnaast wordt in het onderzoek van Van der Riet en Westendorp aangegeven, dat als de toplaag weer als laatste teruggeplaatst wordt, de effecten nog geringer zijn.

Met de voorgenomen activiteiten dient voorkomen te worden dat dassenburchten worden vergraven, en dient voorkomen te worden dat verstoring van dassen plaatsvindt ter plaatse van de burchten. Door binnen een zone van 25 meter rondom de burchten geen natuurbegraven te laten plaatsvinden, wordt het vergraven van dassenburchten voorkomen. Machinaal graven met een minigraver zorgt voor een relatief grotere verstoring dan enkel menselijke activiteit. Machinaal graven, met uitzondering van volledig elektrische machines, dienen daarom niet plaats te vinden binnen 50 meter van dassenburchten. In de zone tussen 25 meter en 50 meter van dassenburchten kan wel begraven worden, maar dient het graf handmatig of met volledig elektrisch graafmateriaal gegraven te worden. De voorgestelde bufferafstand van 50 meter is conform hetgeen gesteld wordt in het kennisdocument van de das (BIJ12, juli 2017). Volgens het kennisdocument zijn activiteiten binnen een straal van 50 meter mogelijk, indien negatieve gevolgen zo veel mogelijk beperkt worden. Daarom is gekozen om binnen deze zone uitsluitend elektrisch te werken. Gezien de beperkte verstoring die optreedt en de korte duur van de werkzaamheden en de ceremonie zijn negatieve gevolgen op het functioneren van de burcht uit te sluiten. Verder wordt in het kennisdocument gesteld dat activiteiten binnen een straal van 20 meter onder voorwaarden ook mogelijk zijn, echter is in dit plan gekozen om een zone van 25 meter rondom elke aanwezige functionele dassenpijp geen activiteiten met betrekking tot natuurbegraven toe te staan om zo negatieve gevolgen op dassen zo veel mogelijk te voorkomen.

Verder is het belangrijk om aanlooproutes voor de begraafceremonie, en de aanrijroutes van graafkranen niet binnen de bufferzones plaats te laten vinden. De voorgestelde bufferzones zijn weergegeven in figuur 18.

De begrafenissen vinden uitsluitend plaats overdag en buiten de verstoringsafstand van aanwezige dassenburchten. Er wordt tijdens de begraafceremonies geen gebruik gemaakt van versterkt geluid en de ceremonie is slechts van korte duur (maximaal een uur op locatie). Over het algemeen zullen veruit de meeste bezoekers buitenom de ceremonies uitsluitend gebruik maken van de bestaande paden. Incidenteel zouden bezoekers kunnen afwijken van de bestaande padenstructuur om het graf te bezoeken, aangezien de graven altijd buiten de verstoringsafstand van minimaal 25 meter aanwezig zijn, zal door deze incidentele bezoeken geen verstoring van de burchten optreden.

Tot slot vindt er gedurende meerdere jaren vaak verschuiving plaats van de ligging van de dassenburchten. Het is daarom van belang om minimaal eens in de 3 jaar de ligging van de dassenburchten te actualiseren door een deskundige op het gebied van dassen. Zo wordt voorkomen dat op de lange termijn alsnog een burcht vergraven of verstoord wordt. Als uit de actualisatie naar voren komt dat een burcht niet meer functioneel is, hoeft de voorgestelde bufferafstand bij de betreffende burcht niet meer gehanteerd te worden.

Figuur 18. Ligging dassenburchten op de onderzoekslocatie en voorgestelde buffers voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Volledig elektrische graafkranen zijn uitgezonderd van de zone van niet machinaal graven.

6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de op de onderzoekslocatie te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden aan de bodem (realisatie van de graven en onderhoudswerkzaamheden zoals het verwijderen van de strooisellaag) verstorend kunnen werken. Als gevolg van de graafwerkzaamheden kunnen dieren worden verwond of gedood en verblijfplaatsen kunnen worden vernietigd. Dit houdt normaliter een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen en onderhoud echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.

Het is in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Een voorbeeld is om met graafwerkzaamheden één kant op te werken, zodat dieren de mogelijkheid hebben om van de werkzaamheden te vluchten.

6.4 Hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis en rugstreeppad

De hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis komen voor binnen de onderzoekslocatie. Daarnaast kan incidenteel een rugstreeppad voorkomen. Vrijwel de gehele locatie blijft zoals deze in de huidige situatie is. Er gaat derhalve geen habitat verloren. Het is bij het graafwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de natuurgraven echter wel te adviseren om dit met de hand dan wel met kleine machines te doen. Dit geldt ook voor onderhoudswerkzaamheden zoals het verwijderen van de strooisellaag. Om doden en verwonden, en daarmee overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, dienen deze werkzaamheden handmatig uitgevoerd te worden. Daarnaast wordt geadviseerd, indien de locaties van de in de winter te realiseren natuurgraven vóór de winter al bekend zijn, deze vrij te houden van dichte begroeiing en/of strooisellaag. Dit voorkomt dat er op deze locaties overwinterende hazelwormen aanwezig zullen zijn.

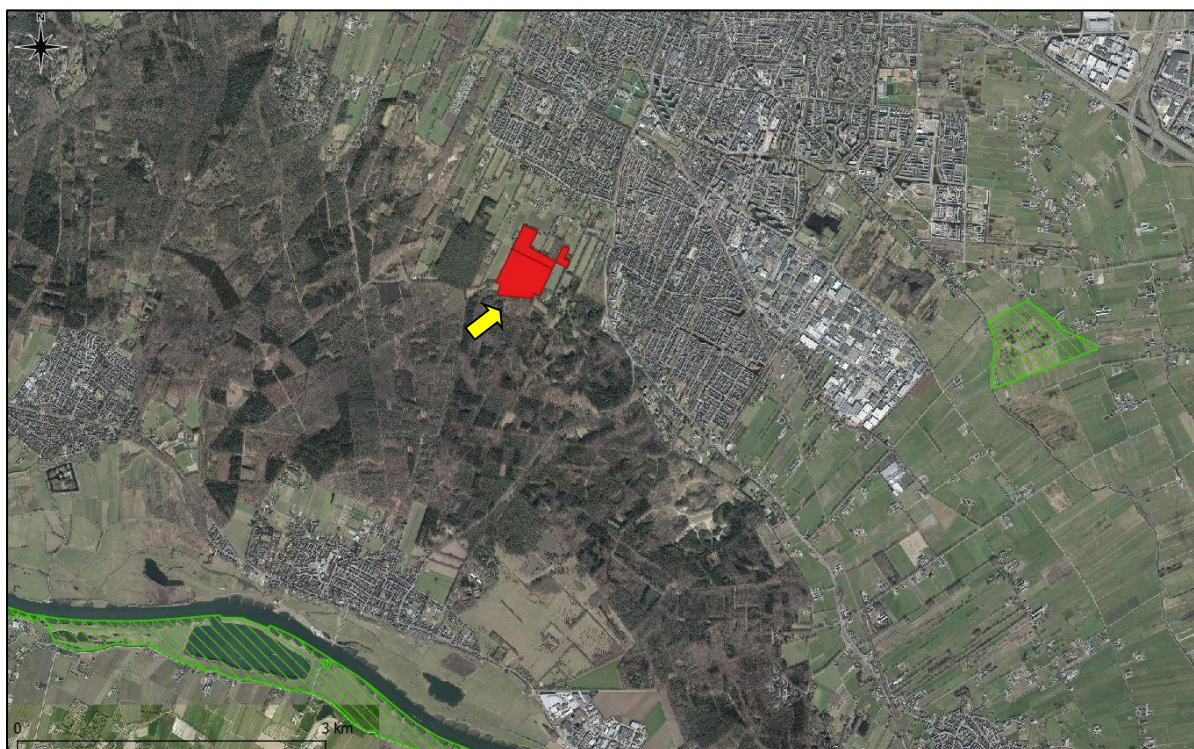
6.5 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN NATURA 2000

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Binnenveld, bevindt zich op circa 2,8 km afstand ten oosten van de onderzoekslocatie (zie figuur 19). Daarnaast ligt het Natura 2000-gebied Rijntakken op 3,5 km ten zuidwesten van de onderzoekslocatie.

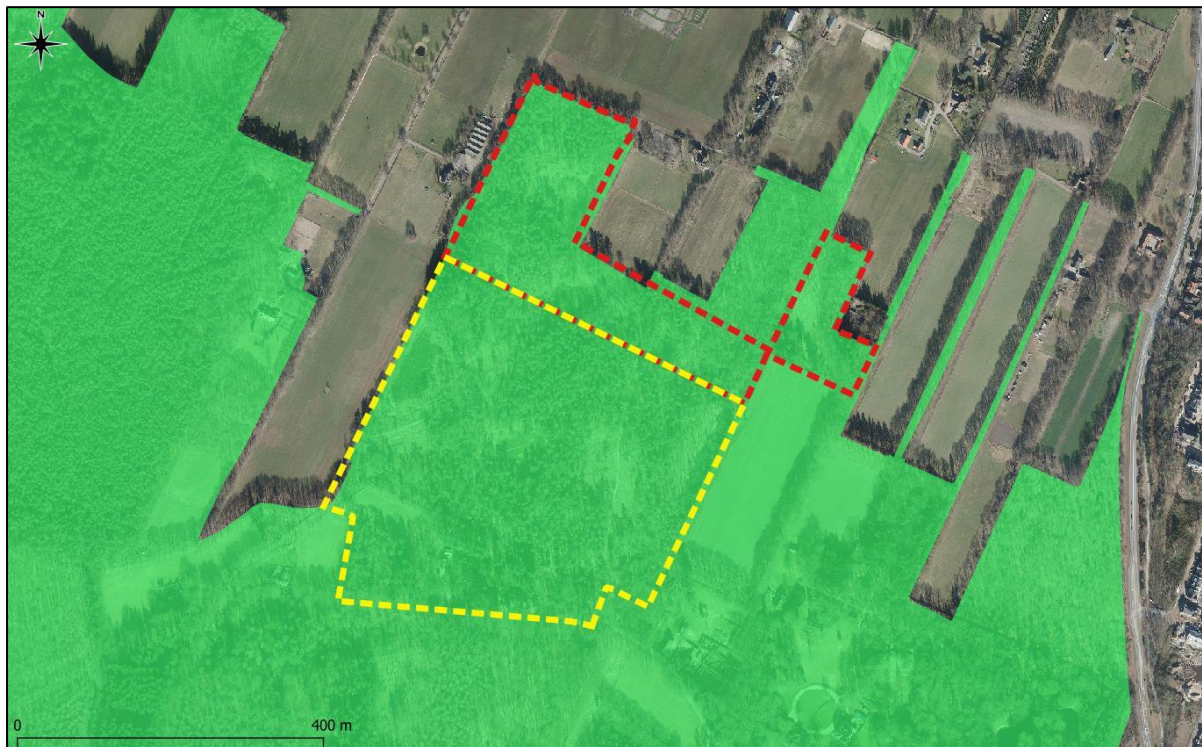
Figuur 19. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 uitgesproken dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer als basis voor toestemming voor activiteiten gebruikt mag worden. Daarmee vervalt de in het PAS gehanteerde grenswaarde voor stikstofdepositie van 0,05 mol N/ha/jaar. Gevolg hiervan is dat alle ingrepen die de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied in de omgeving ook maar enigszins verhogen in principe niet zijn toegestaan. Door de relatief kleine afstand van circa 2,8 km tot het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, kan een verhoging van de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen ingreep een toename van het aantal bezoekers op dit Natura 2000-gebied niet op voorhand worden uitgesloten. Derhalve werd geadviseerd om een stikstoftoets uit te laten voeren. Deze is reeds uitgevoerd en opgenomen in rapport 12319.002.

Externe effecten zoals geluid, licht en trillingen kunnen door de afstand van 2,8 km op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied en de aard van de ingreep op voorhand worden uitgesloten.

8 TOESING AAN NATUURNETWERK NEDERLAND

De onderzoekslocatie maakt deel uit van het Natuurnetwerk. In figuur 20 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 20. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is planologisch beschermd. Dit betekent dat de provincie Utrecht nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN niet toestaat.

In artikel 6.3 van de Interim Omgevingsverordening van de provincie Utrecht (10 maart 2021) is het volgende vastgelegd over nieuwe bestemmingen binnen het Natuurnetwerk Nederland:

1. *Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen het Natuurnetwerk Nederland bevat geen nieuwe bestemmingen en regels die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan die nadelige gevolgen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in bijlage 10 Wezenlijke kenmerken en waarden van deze verordening, of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, oppervlakte of de samenhang van het natuurnetwerk Nederland, tenzij sprake is van:*
 - a. *Ruimtelijke ontwikkelingen vanwege een groot openbaar belang, waarbij er geen reële alternatieven zijn die het natuurnetwerk Nederland niet of minder aantasten;*
 - b. *Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot aantasting worden gecompenseerd binnen een met die ruimtelijke ontwikkeling samenhangend gebied en met dusdanige activiteiten dat de uitvoering van die activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar resulteert in een duidelijk*

- aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang; of*
- c. Ruimtelijke ontwikkelingen in het natuurnetwerk Nederland die beperkt worden gewijzigd of worden toegevoegd, waarbij die wijziging of toevoeging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande bestemming.*
 - 2. Onder de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval niet de bestaande legale bebouwing, erven en verharding begrepen.*
 - 3. Aantasting van het natuurnetwerk Nederland op grond van het eerste lid is slechts mogelijk als:*
 - a. De aantasting zo veel mogelijk wordt beperkt; en*
 - b. De overblijvende aantasting tijdig wordt gecompenseerd.*
 - 4. De motivering van een bestemmingsplan bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat aan de voorwaarden is voldaan.*

De voorgenomen ingreep, het realiseren van een natuurbegraafplaats, zal leiden tot een verandering van bestemming van een gebied gelegen in het natuurnetwerk Nederland. Uit lid 1 van artikel 6.3 blijkt dat een dergelijke wijziging alleen doorgevoerd kan worden wanneer er sprake is van, of een groot openbaar belang, of een noodzakelijke toevoeging voor de instandhouding van de bestaande bestemming, of een passende compensatie. De voorgenomen ingreep valt niet onder een groot openbaar belang of noodzakelijke toevoeging, waardoor deze ingreep enkel uitgevoerd kan worden wanneer er een passende compensatie gevonden kan worden. Dit is ook vastgelegd in lid 3 van artikel 6.3, waaruit blijkt dat aantasting van het natuurnetwerk Nederland slechts mogelijk is wanneer aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt en de overblijvende aantasting tijdig wordt gecompenseerd.

Om vast te stellen of het plan kan bijdragen aan een versterking van het Natuurnetwerk Nederland dient een natuurvisie opgesteld te worden waarin beschreven wordt hoe de voorgenomen plannen kunnen leiden tot een toename in oppervlakte, samenhang en kwaliteit (ook met het oog op wezenlijke waarden en kenmerken).

9 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De houtopstanden op de onderzoekslocatie zijn gelegen buiten de bij besluit van gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Hierdoor genieten deze bescherming onder de Wet natuurbescherming. Er worden bij de realisatie van de graven echter geen houtopstanden geveld, waardoor een overtreding van artikel 4 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde houtopstanden uitgesloten is.

10 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft van Eelerwoude opdracht gekregen voor het uitvoeren van een ecologisch onderzoek aan de Cuneraweg 420 te Rhenen.

Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningstrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschied habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	Eventuele snoeiwerkzaamheden ten behoeve van onderhoud buiten broedseizoen uitvoeren. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelinspectie uit te laten voeren door een ter zake kundige.
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	Er worden geen bomen gekapt en verstoring van een broedgeval wordt niet verwacht.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	nee	Er zullen geen bomen worden gekapt ten behoeve van het natuurbegraven waardoor mogelijke verblijfplaatsen behouden blijven.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	Geen natuurgraven realiseren binnen een straal van 25 m rondom de aangetroffen dassenburchten en tussen 25 en 50 meter niet machinaal graven (met uitzondering van volledig elektrisch materieel) om verstoring van de das te voorkomen. Tot slot aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende zoogdieren zoals haas, konijn en diverse muis- en spitsmuissoorten (realisatie graven en onderhoudswerkzaamheden).
Amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	Zorgvuldig handelen ten aanzien van rugstreeppad. Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende amfibieën als bruine kikker en gewone pad bij graafwerkzaamheden (realisatie graven en bijbehorende werkzaamheden zoals ter plaatse verwijderen van strooisellaag).

Reptielen	ja	nee	nee	nee	Bij graafwerkzaamheden zorgvuldig handelen ten aanzien van hazelworm, levendbare hagedis en zandhagedis.
Overige soortgroepen	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	2,8 km	nee (toets is uitgevoerd)	nee	nee	Stikstofdepositietoets is reeds uitgevoerd (project 12319.002).
Natuurnetwerk Nederland	0 km	nee	nee	nee	Er dient een natuurvisie opgesteld te worden waarin beschreven is hoe het plan kan bijdragen aan versterking van het NNN.
Houtopstanden	ja	nee	nee	nee	Houtopstanden blijven behouden bij de realisatie van de natuurgraven.

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Jaarrond beschermde nesten van roofvogels zijn op de onderzoekslocatie tijdens geen van de veldbezoeken aangetroffen. Indien er op de lange termijn (her)vestiging van een jaarrond beschermde soort plaatsvindt wordt verstoring van een broedgeval door de tijdelijke ingreep (graafwerkzaamheden) en activiteiten (ceremonie) niet verwacht. Ten aanzien van algemene soorten dient in het broedseizoen voorkomen te worden dat nesten van algemene soorten worden verstoord of beschadigd.

Ten aanzien van dassen dient binnen 25 meter van de aangetroffen burchten geen natuurbegraven plaats te vinden. In de zone tussen 25 meter en 50 meter van de burcht kan natuurbegraven wel plaatsvinden, echter dienen de graafwerkzaamheden dan handmatig of door volledig elektrisch materieel uitgevoerd te worden. Omdat in de loop der jaren verschuiving kan plaatsvinden in de ligging van de dassenburchten dient de ligging van de burchten elke 3 jaar geactualiseerd te worden door een deskundige op het gebied van dassen. Zo wordt voorkomen dat op de lange termijn alsnog dassenburchten worden vergraven of verstoord. Indien uit de actualisatie blijkt dat een dassenburcht niet meer functioneel is, vervallen de te hanteren bufferzones bij de betreffende burcht.

Ten aanzien van mogelijk aanwezige reptielen en rugstreeppad dient de strooisellaag op de graaflocaties altijd handmatig verwijderd te worden. Indien mogelijk wordt geadviseerd om de graven, die in de winterperiode worden gegraven, in het actieve seizoen van hazelworm vrij te maken van de strooisellaag. Verder dient in het kader van de algemene zorgplicht zorgvuldig gehandeld te worden om negatieve gevolgen voor algemene amfibieën en reptielen te voorkomen.

Tot slot dient er ten aanzien van Natuurnetwerk Nederland een natuurvisie opgesteld te worden waarin beschreven is hoe het plan kan bijdragen aan versterking van het NNN.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J. Thissen, K. Canters, & J. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

B. van de Riet & P.J. Westendorp 2017. Oplegnotitie, Natuurbegraven in Gelderland – Verkennend onderzoek naar de effecten op water, bodem en natuur. Onderzoekscentrum B-ware, Nijmegen.

Stichting dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi 2020. Burchten en andere sporen van de Das (Meles meles) planlocatie natuurbegraafplaats Landgoed Prattenburg oktober/november 2020, versie 23 november 2020. Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi, Maartensdijk.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Rhenen, periode 2015-2020

WEBSITES

www.utrecht.nl (NNN en beschermde gebieden in Utrecht)

www.ravon.nl (soortgegevens reptielen, amfibieën en vissen)

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knofflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfthoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluits, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluits, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiswaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barnsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverwaluw, ooievaar, orpessuspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluits, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespendief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	--

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparemoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimperlblauwtje, duinparemoervlinder, gentiaanblauwtje, grote paremoervlinder, grote vos, grote vuurvinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimperlblauwtje, sleedoornpage, spiegelddikopje, veenbesblauwtje, veenbosparemoervlinder, veenhooibeestje, veldparemoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert

Artikel 3.10. Andere soorten

Planten	akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenororchis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszeranjer, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpruik, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam
---------	--

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; b) Houtopstanden op erven of in tuinen; c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; e) Kweekgoed; f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; g) het dunnen van een houtopstand; h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst; 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. 3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.

Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde

voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

